

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а.вр.

БРОЙ 28. У Новоме Саду, 28. Юлия 1860. **ГОД. III.**

Молитва Господня:

Отче. нашъ:

Кадъ читамо ову божанствену молитву, не говоримо у едноброју: Отче Мой, — хлѣбъ Мой, — остави Миѣ долги и т. д. него у вишеброју: отче Нашъ — хлѣбъ Нашъ, — остави Намъ долги Наша, — ато за то, што се мы не молимъ за себе саме и само у име наше, веѣъ за све люде и у име целе цркве, као што стои и у деветомъ члану символа вере.

Молитва господня починѣ се „призываніемъ“ и сдржи у себи седамъ прошенія, одъ коихъ три прва односе се къ Богу, а последня четири къ собственимъ нашимъ нуждама. У „призыванію“ називамо мы Бога „Оцемъ нашимъ“ по томе што и мы и отцеви отцева нашихъ одъ Нѣга имаю почетакъ, животъ, тело, душу, дарове духовне и телесне, едномъ речи: све, што есмо и што имамо. Осимъ тога онъ е отаць нашъ и си-ломъ благодати дароване намъ у св. крштению, коимъ мы, бывши донде као раби и твари руку Нѣговихъ, добисмо право быти и назвати се чадама божіима, као браћа еднородногъ сына Нѣговогъ Исуса Христа, кои е постао быти човекомъ насъ ради.

Име отца значи јошъ надежду и уверењъ, кое насъ мора одушевљавати у време молитве равно деци, коя моле зашто съ пунимъ уверењемъ свога доброга и любазнога родителя. — Мы говоримо: „иже еси на не-

всѣхъ“ не зато, што оня ние по свуда и на свакомъ месту: оня е бо све саздао и све храни и обдржава своимъ свемогуѣствомъ; него тимъ желимо показати, да небеса особито, по слову Давидовомъ, являю Нѣгову величину и славу, да тамо сія благодать и богатство благодѣянїя Нѣговихъ, и да се тамо избрани наслабаваю гледаюћи Нѣгово лице. Гошъ намъ се тима речма заповеда, да бы мы, приступаюћи ка молитви, на страну оставили све земальско и телесно, пакъ подизали умъ и ерце наше къ небу, где царуе небески отаць нашъ, и камо смо сви мы дужни спрмити се свїа силама нашима призываюћи у томе помоѣ са више.

У првомъ прошенїю говоримо: „да свѣтитса има ткоє“; другимъ речма: да бы све ствари давале Нѣму дужну хвалу, да бы се не само Христїани но уобште сви люди кланяли Нѣму, любили Га и служили Му найдостойнїимъ начиномъ. Име се божїе ружи не само богохуленѣмъ и незнабожнїмъ разговоромъ, веѣ и свима тешкима гресима Христїана. За то е и рекао Спаситель „тако да просвѣтитса свѣтъ вашъ предъ человекїи.“ (Мат. 5. 16.).

У другомъ прошенїю молимо „да прїидетъ царствїе ткоє“; т. е. да бы Богъ извео неверне изъ заблуженїя, кои иду путемъ разврата, обратио ихъ ка добродетельїи и каїню, те да бы тимъ начиномъ умножио царство свое на земљи, т. е. свету цркву, а уништио царство греха. Далѣ молимо, да бы запалио у срцу нашемъ веру, любовъ и надежду, пакъ средствомъ тихъ царовао у душама христїанскима. О томъ царству говори Спаситель: „царство е божїе унутра у Вама“, Лук. 17. 21.; а то изясњава св. Ап. Паво гворећи: „царство божїе ние ело и пиѣ, него правда и миръ и радость у духу светоме.“ (римл. 14. 17.). — Напоследку молимо овде Бога, да бы оня, после

овогъ временогъ живота, примио насъ у царство небеско, и допустио да се наслађуемо Нъговимъ лицезрениемъ. Дакле молитва та неће быти чистосердачна, ако смо заузети срцемъ и душомъ за овай временый животъ и овога усаде. И по томе е за насъ веома нужна благодать божия, која е една текъ кадра подчинити срце и волю нашу къ Богу и распространити међу нама царство свое.

Говорећи у молитви: „да бѣдетъ кола твоа, яко на небеси и на земли“ — изьявлюемо Богу, да се мы конечно одричемо иѣи по вољи нашей, ако е она противна вољи божііой. И тако приносимо волю нашу на жертву Господу и желимо да онъ ради съ нама што е Нъму угодно, по Нъговой премудрости, да смо мы готови покорити се Нъговой уредбы — у среѣи и несреѣи, у здравлю и болести — и на последку да ћемо у свако време испуњавати свету волю Нъгову, као што ю испуњую анђели и праведници на небу. „Неће свакій кои ми говори: Господе, Господе! уѣи у царство небеско, но кои чини по вољи отца моего, кои е на небесима.“ (Мат. 7. 21.).

„Хлѣбъ нашъ насущный“, о коме молимо у четвртомъ прошенію, показуе све ствари, кое су намъ нужне за храну и сачуванъ наше. Богъ хоће, да свакій иште свой насущный т. е. свакидашный хлѣбъ: великій и малый, богатый и сиромахъ, да се покаже, да хлѣбъ тай сви добывамо одъ Нъга, као подателя свою блага, да Онъ дае богатима иманъ и свако изобилъ, даруюѣи намъ богате родителъ и предке, или даваюѣи нъима самима средства, да се обогате; далъ да Онъ обдржава и храни сироте даваюѣи имъ средства къ томе потребита и укрепляваюѣи нъихову снагу, или уливаюѣи богатима християнску любовь и желю,

да оныма помажу по могућству своме. Исусъ Христосъ учи насъ молити се Господу Богу за еданъ само хлебъ; т. е. Онъ жели, да небы мы у овомъ маловременомъ животу чезнули за богатствомъ и чести и раскошности, но задовольни были съ малимъ, еръ знамо, да мы као што ништа не донесемо собомъ на овай светъ, тако и оставляюћи га ништа нећемо собомъ ни понети.

(Наставиће се.)

Животописаніе Србскихъ Училиштныхъ Мужева.

III.

Авраамъ ошъ Мразовићъ.

Великій овай и у роду нашемъ многозаслуженый мужъ родіо се у Сомбору 12. марта 1756. године, изъ свештеничке породице коя се Поповићъ, иначе: Мразовићъ звала. Отацъ нѣговъ Георгіе Мразовићъ быо е примеранъ свештеникъ и пуна по столѣтія парохъ свето-предтечеве цркве сомборске. Мати му се звала Анна и была е рођена изъ породице Бранковићеве. Родители ови имали су три сина, коима су дали имена старозаветныхъ патриараха: Авраамъ, Исаакъ, Яковъ. Найстарій быо е Авраамъ, коега животъ и дела овде за угледъ ставлямо. Воспитанъ у дому родительскомъ и подъ сѣнію олтара господнѣгъ у духу чистогъ православія, изучи онъ славено-србску школу у Сомбору. По свршетку ове, даде га отацъ у латинску школу, кою е у то време црквена србска община у Сомбору своимъ трошкомъ и зарадъ свое деце држала. Изучивши латинску синтаксу посланъ буде одъ родителя свога у Сегединъ гди поезисъ и

реторику изучи, а одатле съ благословомъ родительскимъ отиде на свеучилиште бечко, гди трогодишнѣ философійско теченіе съ врло добрымъ успехомъ сврши. У то доба предавао е школскій методъ у бечкой нормальной школи знаменитый свога времена педагогъ архимандритъ Фелбигеръ. Царица Марія Терезія нареди да изъ свакога народа аустрійскогъ по неколико младѣа прописаный методъ у Бечу изуче, како бы га после и сами у своме отечеству учительима предавати и школе уређивати могли. Између тројице Србаля, кои су методъ у Бечу учили, био е нашъ Мразовићъ. Подпора, кою е одъ царице добывао, одлакша му пребиванѣ у Бечу, те тако изучивши прописаный методъ за годину дана, положи съ похваломъ учительскій испитъ и наименованъ буде год. 1776. за краљевскогъ директора надъ свима србскимъ школама у учебномъ округу печуйскомъ. Добывши у почетку године 1778. декретъ на ово важно званіе дође у свое место рођеня, кое га као свога отличногъ, изображеногъ и милостию царскомъ увенчаногъ сына съ радощю дочека и приими.

Одма по долазку свомъ у Сомборъ започне Мразовићъ велико дело поправляня, осниваня и уређиваня србскихъ народныхъ школа у округу свомъ, коме су све у Бачкой и у Будимској діецези налазеће се школе србске припадале. Врло е мало было србскихъ места, у Бачкой и Бараньи у коима су се пре Мразовића уредне школе налазиле. Учителѣ были су слабо награђени, слабо уважавани, а притомъ редко е кои за свое званіе довольно изображенъ био. Мразовићу припада та слава, што е онъ у своме округу израдио те су се плате учительске знаменито повисиле. Онъ е и свештенство и обштине и богатіе люде наше убедіо, да учительима пристойно почитаніе отдаю; онъ е самъ своимъ трудомъ и настояванѣмъ учителѣ и учитель-

ске приправнике за свето званіе то припремао и избражавао; едномъ речію: онъ е школу нашу преобразіо и обновио, а съ тымъ къ просвети рода сръбскогъ, выше него ма кои одъ нѣговыхъ сувременика допринео. У свакој парохіи, па и у некимъ филиалнымъ местима Бачке и Баранѣ неусипнымъ трудомъ и настояванѣмъ Мразовићевимъ заведене су сръбске народне школе; све общине обвежу се, да ће школе издржавати и учительима уредну плату издавати; покрай плате у готовомъ новцу свуда добыю учителя и депутатъ у рани и у остальмъ за ужитакъ нужнымъ средствима, а у Бачкой на велику утеху нашу, добыше учителя у свакомъ селу покрай тога іоштъ и половину сессіе землѣ.

Кадъ е Банатскій директоръ Теодоръ Янковићъ Миріевскій године 1782. у Русію за управителя и уредителя народныхъ школа отишао, тада е до попуненія директорскогъ места у Банату, шесть година дана тамошнѣ школе Мразовићъ управляо, и зато време обично по године у Сомбору, а по године у Темишвару становао. Будући да е Янковићъ само започео у своје округу школе уређивати, а посао свой збогъ скорашнѣгъ у Русію преселенія свршити ніе могао; то се по свой прилици и уређенѣ Банатскихъ школа и снабдѣнѣ тамошнихъ учителя неусипномъ труду многозаслуженогъ и врстногъ Мразовића приписати има.

Да бы обучио учительъ у прописаномъ школскомъ методу, и приправио младежъ за учительско званіе завео е Мразовићъ одма у почетку свога деланія практичный учительскій течай, кои се звао: „Норма,“ и кои се сваке године у Сомбору по неколико месецій држао. У Норму су съ почетка морали долазити сви учителя, и посештавали су е сваке године о феріама све дотле, докъ нису испытъ съ добрымъ успехомъ положили. Нитко ніе подъ Мразовићемъ за учителя

постављенъ пре докъ нѣ учительскій испитъ предъ нѣмѣ положію. У Норми предавао е самъ директоръ учительскій методъ, рачунъ и Славенску граматику, а у трудномъ овоме делу имао е за спомоћника трудолюбивогъ и ревностногъ найпре учителя а после свештеника и пароха сомборскогъ Атанасія Зарића, кои е првѣй катихета сомборскій быо и нормалистама науку Христіянску, обширну библичну повесть, толкованъ евангелія, типикъ и поянъ црквено предавао. Учителѣ, кои су изъ Мразовићеве школе изишли имали су доволно практичне вѣштине за одправлянъ свога званія, и одликовали су се одъ пређашнихъ учителя своіомъ изображеношћу, и побожношћу, тако да су преосвештени архиереи многе нормалисте за ђаконе и свештенике у Бачкой, у Банату и у Бараньи рукоположили. Юштъ се и данасъ налази у животу гдѣкои свештеникъ и учитель, кои е изъ Мразовићеве школе изишао, и кои садъ после пол' столѣтія живымъ речма хвали и преуноси доброту, ученость, ревность, неуспный трудъ и добротинство великогъ и безсмертногъ овогъ мужа. Особито и лично старао се Мразовићъ да Сомборска школа у добромъ поредку буде. Найболѣ одъ своихъ ученика поставляо е онъ за учителѣ Сомборске. Између многихъ питомца Мразовићеве Сомборске школе споменуемо само Епископе: Гедеона Петровића, Платона Атанацковића, и Самуила Маширевића; славногъ сръбскогъ училиштногъ мужа Ювана Берића; покойнога проту Сомборскогъ В. Ковачића; архимандрита Самуила Илійћа; славногъ писателя Сръбскогъ І. Хаџића и т. д.

Пошто е тако Мразовићъ 35. година мудро и ревностно са школама нашимъ управляо, даде онъ године 1811. оставку на своѣ званію, предавши свой учебный округъ надзиранію новоуређеногъ врховногъ

управительства своју Србскихъ и Романскихъ школа у Будиму.

На пољу Србскога књижества имаде Мразовићъ такође превелике заслуге. Пре његовогъ времена били су врло ретке Србске књиге. Онъ е не само школске него и многе друге полезне књиге списао, и на светъ издао. Најзнаменитѣ му е дело Славенска Граматика, коју е онъ за нашъ народъ првый списао, и која се выше одъ 60. година у нашимъ нормалнимъ школама предавала. Књига е та прославила име његово међу ученима людма другихъ народа; за ню знадоше учена друштва Руска, Немачка и Енглеска. Осимъ Славенске Граматике списао е онъ Аритметику или рачуницу за народне школе, Польско Домостроительство; Поучителный Магазинъ за децу, коме равне, за воспитаванѣ девойчица наменѣне књиге јоштъ до данасъ немамо; превео е съ Латинскогъ на Славено-Србскій езыкъ Овидіеве књиге печалныхъ и посланице одъ Понта. Списао е и нека театрална дѣла, и напоследку предъ саму смртъ за неколико година издао е на црквено-Славенскомъ езыку Риторику. До саме смрти радио е неуморно на пољу књижества, и оставио после себе многа за печатню приуготовљена дела, између коихъ ћемо наспоменути 8. частій Магазина за децу, и Метифизику књижевнога Мезимца Мразовићевогъ, на комъ е онъ у последнѣ дане живота свогъ старческомъ рукоукомъ своіомъ радио. *)

За такове и толике заслуге, које е Мразовићъ своје роду и цркви, држави и цару чинио, био е онъ како одъ светлыхъ царева: Маріе Тересіе; Јосифа II. Леополда II. и Франца I. подъ којима е служио отли-

*) Дела ова са многимъ важнимъ рукописима и књигама, које су се у домаћој књижници благородне породице Мразовићеве хранила, утамачили су мађарски бунтовници године 1849.

кованъ; тако и одъ народа свога высокопочитованъ и уважаванъ. Блажене упомене императоръ Леополдъ II. подигао га е у редъ благородства унгарскогъ заедно са потомствомъ нѣговымъ, а императоръ Францъ I. украсио е вѣрне и родолюбиве преи Мразовићеве златномъ колајномъ, кою му е епископъ Бачкѣй Іоаннъ Іоановићъ, као на то одређеный царскѣй поверенякъ године 1792. свечано предао. Бачка и Сремска жупанія збогъ заслуга нѣговыхъ примили су га у число своихъ судейске табле присѣдателя, а Сомборска избрана община повѣрила му е званіе сенатора, кое е онъ до смрти свое найточнѣе одправляо, стараюћи се о благостаню овога Србскогъ града, и праведно и мудро свакоме судећи. Као поглавитый чланъ цркве общине Сомборске трудіо се онъ о украшенію и благолѣпію црквеномъ; настоявао е да се избираю побожни, добродетельни и учени свештеници за духовне пастире овогъ великогъ Србскогъ места, и толико е поверенъ кодъ своихъ единовѣрныхъ суграђана уживао, да су га год. 1792. за свога посланика на Темишварскѣй народный саборъ послали были. У делима овога найзнаменитіегъ црквено-народногъ сабора, учествовао е врло много нашъ Мразовићъ, и допринео е найвыше къ томе, да е блажене упомене Стефанъ Стратимировићъ Кулпинскѣй, тадашній Будимскѣй владика за митрополита православне цркве у аустрійскимъ земляма изабранъ быо.

То су у кратко изложена дела, труди и подвизи нашегъ Мразовића, возобновителя нашихъ народныхъ школа, ревностногъ кнѣжевника Србскогъ, правогъ родо- и човеколюбца, кои е духомъ тежіо да лучъ просвете у роду србскомъ зажеже и светлостъ нѣну по свима краевима рода нашегъ распростре; кои е цео животъ свой, одъ ране младости па до тавнога гроба роду свою жртвовао; кои е самимъ деломъ за-

сведочио да му обште благо много веѣма на ердцу лежи, него материално благостанѣ свое, и свое собствене породице. Онѣ е доиста за родѣ свой живио, ал' съ тымѣ и своима такавѣ споменѣ оставио съ каквимѣ се редко коя породица Србска дичити може, и себи вечитѣй споменѣ благодарности у ердцу народа Србскогѣ оставио.

Умрѣо е великѣй овай мужѣ у 70. живота свогѣ години, 8. фебруара 1826. оставивши после себе супругу Софию рођ. Павловиѣ, кѣри: Анну, Александру, Иосифу и Елену, и единца сына Якова. Тело нѣгово было е одѣ свию Сомборскихѣ свештеника у саборной Свето-Георгиевской цркви, у присутству тадашнѣгѣ кралѣвскогѣ повѣреника за Сомборѣ Андриѣ Форанѣ Соборсинскогѣ и многобройногѣ народа опояно, воиомѣ е приликомѣ парохѣ Сомборскѣй и катихетѣ Србскогѣ педагогѣйскогѣ заведенѣя, садашнѣй Высокопреосвештенѣй Епископѣ Новосадско-Бачкѣй, и Несторѣ Србскихѣ педагога Платонѣ, говорѣо надгробно слово у похвалу покойника, сврху текста: „Премѣдрѣй ко своихѣ людехѣ наследитѣ вѣрѣ, и има егѣ жико бѣдетѣ ко кѣкѣ.“ Слово ово, изѣ когѣ е и ово животописанѣ изваѣено, печатано е у Срб. Лѣтопису год. 1826. Части III.

Тело безсмртногѣ Мразовиѣа сахранѣно е на великомѣ гроблю Сомборскомѣ предѣ западны врати свето-Успенске црквице съ десне стране. Благодарный сынѣ и кѣри подигли су своѣмѣ незаборавлѣномѣ родителю каменитѣй крстѣ, кои означава место где земни остатци блаженуспокоеногѣ великогѣ мужа овогѣ почиваю.

Петоа и Кокошъ.

(Бдна економична лекција за неделшоколце.)

Кокошъ е најполезниа домаћа живина; она врло мало неге потребуе, и мало трошка, а носи, особито близу вароши, много добитка.

Одъ кокоши имамо ја и месо; ал' ние ни перъ ни ђубре за одбацањ.

Кокошије е јае најпитавие а најлакше те најздравие ело, особито ровито ил' пресно, и дае оздравляюћемъ болестнику више снаге, него икоје друго ело, које га часомъ отерети и поквари.

Пилеће е месо најнежније и најкусније, и подноси за многогъ болесника; а одъ маторококошијега даде се врло снажна чорба начинити, која е и за многогъ болестника пробитачна.

Ко много кокошию колъ, нетреба ни перја да одбаца; ако ово и ние онако ваљано као гушчије или пачије, опетъ суво одчупано и одма на вреломъ месту осушено, даде се као и оно употребити, неулоптава се као мокро чувано; а перъ одъ петлови репова и оно око врата ваља скупљати и за перјаничаре чувати, кои га требаю и купую.

Кокошије е ђубре врло ватрено, и после голубијега највредније, прече одъ крављгъ и свакога другогъ марвенскогъ, особито за ливаде, детелину и шпаргле, пакъ чистећи кокошиняке нетреба га разбацати. Са кокошимъ ђубретомъ води се по северной Французкой, где люди кокоши у великимъ ятама негую, права трговина; баштовани изъ дальнихъ предела долазе, и по скупе га новце купую и односе; кодъ насъ ако и неће новаца за нѣга падати, ал' може оне исте користи одъ нѣга по баштама бити, као и тамо.

Колико е кокошъ полезна живина валя видити северне Французе, где по селима близу вароши и гвоздениѣ путова многи люди по три до шесть иляда кокошию пате, и само одъ тога живе, и богате се, ни на што друго и немислеѣи. Оѣш' ли да видишъ, колико е користо у веѣмъ мношству кокоши патити, узми на рачунъ две или три стотине, метни одъ сваке само по стотину яя на годину, и продай ихъ у згодно доба само по три новца паръ, а остави едну или две иляде яя за легло, и одрани одъ сваке иляде само по осамъ стотина пилиѣа, те ихъ у згодно доба продай само по четрдесетъ или педесетъ новчиѣа паръ, и метни ма читаву треѣину тогъ новца на трошкѣве, видиѣешъ и учудиѣешъ се коликиѣ е добитакъ само одъ те две три стотине, а да коликиѣ е одъ иляде и више иляда кокошию? Тешко ѣешъ едне економске струке наѣи, коя толико големе интересе доноси.

По варошима, где ние ни простора, ни траве и добре воде, и где се сва рана куповати мора, ту врло скупо стае кокоши патити. У затвору држана кокошъ пождере много више, него што е вредна. Варошанина кошта свако пиле кое онъ одрани, и свако яе, кое онъ одъ свои варошки држани кокошию добие, десетъ пута скуплѣ, него што ихъ на пияци бираюѣи добити може; али по селима и домазлущима, где има траве довольно, и гумни, где е марве и ѣубрета и помия довольно, где кокоши цело пролеѣе, лето и есенъ шта чепркати имаю и са онимъ се ранили, што би другчие пропаало, ту е сасвимъ други есапъ. Само валя и овуда множину кокоши умерити по величини домазлука, а найвеѣма пазити, дал' е и згодно место за продаю. Когодъ ихъ толико много држи, да рану куповати мора, одма е много трошка, юшъ ако ихъ и више запати, него што иѣ продати може, онда е тешко съ добиткомъ. —

Ко е радъ да кокоши негуе, валя и добру и неге вредну пасму да одбере; ние свака врста за негу валяна.

За ношню яя болъ су капорке, особито жуте и беле; оне носе и више и крупния яя. И кунда носи врло прилжно, исто тако и гаѣста кржа, само су врло ситна.

За раненъ пилића на месо најболя е врста капорка, особито бела, ти су пилићи најкрупни, и месо е најмекше и најделикатније.

Одъ новии врсти кокошию најзнатнија е кокинкинска, та буде за едну годину по осамъ фунтій тешка, а носи велика и многа яя, по сто петдесетъ, двеста, и двеста петдесетъ преко године. У Французској су најзнатније врсте норманска и лефлешка, те буду по дванајсетъ фунтій тешке, а меса најделикатнијега. Ове би врсте валяло свудъ запатити, а све оне друге ситније утаманити, еръ нису вредне ране и неге.

Ал' и одъ овий најболый врстий нису ни сви петлови ни све кокоши валяне, има иъ больи и лошии, а за пасму валя најболъ одабрати.

Најболы е за пасму онај петао, што е највећи и најсрчаниј, у коегъ е перъ најсыйније, око најватрене, клювъ краћи и дебљи, кресте веће, црвение и круће, груди шире, мамузе веће, репъ већи и савиенни, перъ око врата дуже. Болы су петлови са еднострукимъ него съ двострукимъ крестема. Жуте бледе и увеле кресте, знакъ су болести или слабости Рапаве кресте и люскаве ноге знакъ су маторогъ петла и кокоши, и ови за пасму неваляю. Петао валя за пасму само до четврте године, а после не. На тако валяна петла, може се петнајсетъ кокошию оставити.

Валяна за пасму кокошь треба да има дебљу и већу главу, краћи и ячи вратъ, црвене висеће кресте и модрикасте ноге.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

За ношню яя најболѣ су оне кокоши, што на глави иза ува повећагола црвена брадавичаста места имаю, а шире и већа напољ пропале и доле отоболѣне турове. Између иљада кокошию одъ часа ћешъ погодити најболю носилу, ако само на ово двоє узпазишъ.

Све угасити боя кокоши, особито мрке и црне држе се да су плодни и да више яя носе, а беле даю слађе и вкусниє месо.

Ко е радъ да чисто беле ил' црне колоши запати, треба да чисто белогъ ил' црногъ петла и кокошъ за пасму нађе, и одъ њи яя за легло сачува.

Кокошъ е до пете године за ношню яя и за легло најболя, после неваля. Матора кокошъ нит' яя носи, нити и леже, него постане као мушкобана, нарасте јој кресте и мамузе, и почне кукурикати. Нису ни сувише ранѣне кокоши за ношню яя, и што снесу, све будну меколюска, кожната. —

Кокоши почну носити већ о Сретению и пре, па носе све до перушаня, а то е до мале Госпоине, тада за пуни шестъ неделя пресеку, а после пронесу опетъ, докъ яча зима нестегне, и онда пресеку сасвимъ.

Ваљана кокошъ носи све по два дана застопце а трећи прескочи; редка е коя сваки данъ носи; матора кокошъ прескаче по два и више дана узастопце. Найлошия кокошъ снесе по 70, а ваљана по 170. до 200. и више яя на годину. Младице носе најприљжниє. Кокоши носе яя и безъ петлова, само су та ялова, и нису за легло, ал' су за ело боля нег' она.

Пре него што ће кокошъ яе снети, она кречи, и тражи скривено место, ако гњизда намештеногъ нема; а кадъ га е снела, она га одма и одкакође у знакъ да га е снела.

Яя валя изъ гнѣзда вадити, да кокошъ на нѣма нележи, еръ се укваре и муѣци постану; ал' увекъ валя по едно у гнѣзду оставити за пологъ, другчие неће кокошъ у то гнѣздо више да носи, него тражи друго место, и крве ии. За пологъ е најболъ бело дрвено или одъ креча или одъ гипса начинѣно яе; а ко тогъ нема, мора пазити, да увекъ последнѣ снесено за пологъ остави, мора га обележити, а пре снесено извадити, еръ кадъ кое два три дана у нѣзду остане, и кокошъ више пута на нѣму полежи, уквари се, и тако много пропадне.

Ко е радъ да му кокоши и зими яя носе, треба да ии у топломъ месту држи и добро рани. Зарадъ топлотъ држана, меѣу неки подъ патосъ кокоши штала таванъ коньскогъ ѣубрета, подругъ стопе дебео, кое своимъ вриенѣмъ и узреванѣмъ топлоту оддае. То ѣубре валя свако четиръ неделъ дана едaredъ променути, а то е триредъ преко зиме. Юшъ болъ е цевъ одъ топле пеѣи ил' оцака туда пропустити, да стаицу ту угрева. Најглавния рана, коіомъ ранѣне кокоши рано пронесу, то е прженъ и топло даванъ ечамъ, кувана и вруѣе давана зобъ, съ мекиняма помешано; юшъ особито кадъ се у ту рану помеша мало кудельногъ семена, или семе одъ коприва, или мало осушене и у прахъ стрвене ма кое естивне печурке, или суво и вреломъ водомъ попарено лишѣе одъ коприве, или стученъ и у мекинѣ помешанъ жиръ; све су то надраживе ствари, одъ кои младе кокоши у топломъ држане веѣъ око Божиѣа и пре пронесу, и редовно сваки данъ носе. Само неваля ни овомъ раномъ меру претеривати, еръ одъ превеше добре ране угое се и ослепе, и сасвимъ носити престану. Све ове ствари даю се кокошима после перущаня, у најачу зиму, да онда више и веѣа яя носе, а после ние нужно. И са овимъ стварма валя менати, сваке не-

делъ другу давати, веѣма и дражи рана, кадъ се нѣомъ свако седамъ дана меня. Юшъ валя у ову рану увекъ помало стученогъ малтера или стучени пужиѣа или школьки помешати или люсака одъ яа радъ креча, другие носе яа безъ тврди кречни люсака.

(Продужиѣе се.)

Д О П И С Ъ .

*** Познато е да у буковинской православной епархіи постои еданъ црквеный фондъ. Колико главнице тай фондъ притяжава неznamъ, али да великій мора быти заключаемъ одатле што се изъ фонда тога плаѣа епископъ, издржава консисторія и выше намастира; подиомажу сиромашніе цркве и школе; и што е найважніе, издржава се са знаменитымъ трошкомъ велико богословско заведеніе и семениште духовно у Черновицу; препарандско заведеніе и велика гимназія тамошня такоѣ одатле издржава се. У Аустрійскомъ Школскомъ В стнику недавно читали смо да е Высоко ц. кр. попечительство просвете дозволило да се на ц. кр. православно источне вере узорной школы Черновицкой шесть учительскихъ места понуне и то са оваковомъ платомъ: главный учитель 550 ф. а. вр.; другій учитель 500 ф.; треіій учитель 450 ф.; првый подучитель 250 ф.; другій подучитель 200 ф.; учитель пояня, кои ће и препаранде у пояню обучавати има 200 ф. награде. За понунити мѣсто главногъ препарандскогъ учителя у Черновицкой православной препарандіи, са особомъ, за то велеважно званіе валяно приуготовльномъ и способномъ посланъ ће быти еданъ за учительско званіе способанъ кандидатъ, родомъ изъ Буковине и православне цркве сынъ на годину или на по године дана у Златный Прагъ да се тамо упозна са устройствомъ народныхъ школа и препарандіе, и да прибави себи сва она зная и вештине, кое су за учителя препарандіе нуждне. Таковомъ кандидату одреѣена е годишня подпора одъ 400 ф. а. вр. и путный трошакъ одъ 100 ф., изъ црквенога или религіозногъ фонда Буковинскогъ. Одъ кандидатовогъ прильжанія и успѣшногъ бавлея у Пражкой узорной школы, и одъ тамо задобивене способности зависитѣе после наименованіе нѣгово за учителя препарандіе.